

Miramarges

Butlletí dels Estudis Universitaris de Vic

Consell de redacció: Lourdes Albiac, Pere Jódar, Toni Tort, Andreu Roca / Disseny: Eumo Gràfic / Impressió: Emegé Indústries Gràfiques / Dipòsit legal: B-44.156-1985.

7

1993, EL MERCAT ÚNIC

L'entrada de l'Estat espanyol a la Comunitat Econòmica Europea, el primer de gener de 1986, marca una fita històrica pel que representa de final d'una llarga etapa d'aïllament respecte d'Europa. Aquesta incorporació de l'Estat espanyol es va fer en un moment que la Comunitat Europea (CE) havia decidit donar un impuls important i definitiu per a la consecució del Mercat Únic que preveu el Tractat de Roma. Aquesta voluntat política dels Estats membres es tradueix en la signatura de l'Acta Única Europea el mes de febrer de 1986 i modifica en alguns aspectes el Tractat de 1957.

L'article 8A de l'Acta Única diu textualment: «La Comunitat adoptarà les mesures destinades a l'establiment progressiu del mercat interior en el transcurs d'un període que acabarà el 31 de desembre de 1992,...» i acaba: «el mercat interior implicarà un espai sense fronteres interiors, en el qual la lliure circulació de mercaderies, persones, serveis i capitals estarà garantida d'acord amb les disposicions del present Tractat.»

La creació d'aquest mercat únic és d'una transcendència tal que comportarà, a mig i a llarg termini, autèntiques transformacions econòmiques i socials. Els primers agents que ho experimentaran seran els productius, les empreses. Hauran d'estar a punt per rebre la «sacsejada» inicial i ser capaces de desenvolupar-se en unes circumstàncies i dimensions noves. Hauran d'estar preparades per competir en un mercat deu vegades més gran i molt més lliure, sense proteccions, sense «xarxa».

Això significa que les estratègies de les empreses davant el 1993, tal i com s'indica en la darrera comunicació del Servei Europa 93, hauran de passar per: «Pensar europeu» a l'hora de fer política empresarial; considerar com a propi el mercat europeu; fer les oportunes adaptacions de les estructures de les empreses per tal d'assolir la dimensió òptima per al nou mercat i iniciar relacions de cooperació entre empreses de nivell europeu.

No hi ha dubte que el camí passa per aquí i també que per dur a terme aquestes estratègies cal un capital humà qualificat, preparat. Calen uns directius i uns responsables de les empreses que, a més a més de tenir uns coneixements científics i tècnics sòlids, dominin les principals llengües europees i posseeixin una «mentalitat europea», que siguin uns autèntics «euomanagers». Vet ací el rerefons de tota l'activitat internacional que, pràcticament des de la creació, du a terme l'Escola Universitària d'Estudis Empresarials d'Osona i que en aquests moments té com a projecte més immediat la incorporació al Diploma Europeu de Gestió Internacional (DEGI) per tal que els estudiants puguin gaudir com més aviat millor d'una veritable formació europea.

LA INTEGRACIÓ DE L'ESCOLA D'EMPRESARIALS AL DIPLOMA EUROPEU DE GESTIÓ INTERNACIONAL (DEGI)

Durant el curs 1988-89, l'Escola d'Empresarials ha continuat els contactes, iniciats el curs passat, amb tres Universitats europees (la de Porstmouth, la de Valenciennes i la de Bielefeld), per tal d'integrar-se en un futur ja pròxim al Diploma Europeu de Gestió Internacional.

Aquests contactes s'han concretat en:

a) Assistència del Director de l'Escola d'Empresarials (J. Terradellas) a la Setmana Europea de Porstmouth (novembre 1988) i participació de l'Escola d'Empresarials a la Setmana Europea de Bielefeld (març 1989). En aquesta ocasió l'Escola ha estat representada pel Director dels EUV (R. Torrents), pel Director de l'Escola d'Empresarials (J. Terradellas), 2 professors (J.M. Jordà i F. Guix) i 6 alumnes (M. Capdevila, M. Costa, M. Puig, R. Santamaria, J. Torras i M. Valllobera). En el marc d'aquesta setmana J. Terradellas pronuncià una conferència titulada «La Economía Catalana en el contexto español y de la CEE» i els sis alumnes exposaren un treball amb el títol de «Spanish Deficit in the Means of Communication». Aquest treball fou dirigit pel professor Joan Aliberch i anava acompanyat amb imatges d'un vídeo elaborat per EUMO-Produccions Àudio-visuals.

Cal remarcar la importància que ha tingut per a l'Escola d'Empresarials la participació en aquesta Setmana Europea, ja que, a més de suposar la presentació oficial al DEGI, ha significat el naixement dels següents acords:

- L'Escola Universitària d'Estudis Empresarials d'Osona signarà la integració al DEGI, juntament amb l'Escola Hes de Rotterdam, durant la Setmana Europea de Porstmouth que tindrà lloc pel març de 1990.
  - J. Terradellas passa a ser membre observador de la Comissió Paritària del DEGI.
  - S'acorda iniciar un intercanvi dels programes de les assignatures que s'imparteixen a les diferents Universitats integrades en el DEGI, amb la finalitat d'estudiar una possible homogeneïtat acadèmica.
- Durant el pròxim mes de setembre es farà a Valenciennes una reunió conjunta per parlar del tema dels programes.
- L'Escola d'Empresarials es compromet a presentar una conferència durant la Setmana Europea que es farà a Valenciennes el novembre vinent.

b) Relacions bilaterals amb la Universitat de Valenciennes:

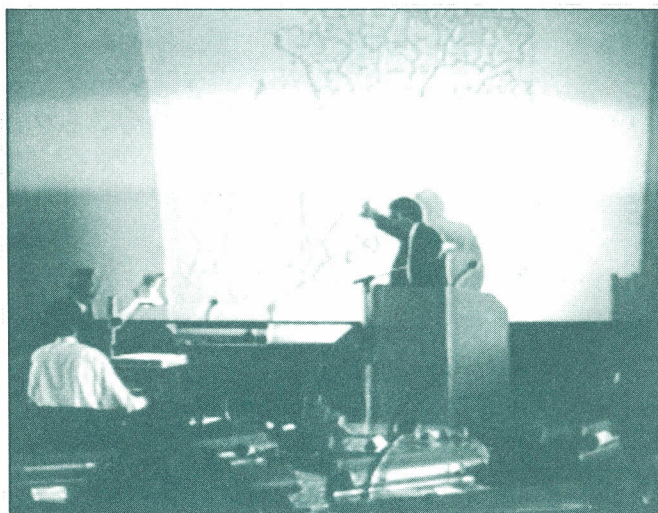
- Visita de 12 alumnes francesos acompanyats de 2 professors durant els dies 11 al 15 del passat mes d'abril. Les activitats que es portaren a terme durant aquests dies foren: activitats acadèmiques (assistència a classes, reunions informatives sobre els continguts de les assignatures que s'imparteixen a

l'Escola, visita a l'Empresa Terradellas, assistència a conferències...) i extraacadèmiques (visita a la ciutat de Vic, visita a la Vila Olímpica de Barcelona...).

- 12 alumnes de la nostra Escola de Vic visitaran la Universitat de Valenciennes durant la Setmana Europea que tindrà lloc el pròxim mes de novembre.
- Intercanvi bilateral de 3 alumnes durant 2 mesos d'estiu: tres alumnes de l'Escola d'Empresarials faran una estada de 2 mesos (juliol-agost) a una empresa de Valenciennes i tres alumnes francesos la faran a una Empresa de la Comarca d'Osona (Casa Terradellas, SERPELSA i Roquet SA).

D'aquesta manera l'Escola d'Empresarials va caminant per tal d'assolir un dels objectius que s'havia proposat: ser present a l'àmbit acadèmic i empresarial europeu.

Escola d'Empresarials

Josep Terradellas durant la conferència pronunciada a Bielefeld.

ACCIDENTS DE TRÀNSIT

El passat dia 14 de març l'ex-subdirector general de trànsit, Sr. Lluís Pedregosa i Raduà, va fer una classe magistral als alumnes de Tercer d'Infermeria sobre els accidents de trànsit.

L'accident de trànsit és una de les causes més importants de mort. A les nostres carreteres cada any moren aproximadament unes 700 persones en el lloc de l'accident, i aquesta xifra s'ha de multiplicar per 1,3 per obtenir el nombre de persones que moren dins els 30 dies posteriors a l'accident i que també cal tenir en compte, ja que la causa continua essent l'accident de trànsit.

El Sr. Pedregosa deia que les persones dins el cotxe incrementen les seves característiques conductuals. El cotxe aïlla el conductor, li fa de cuirassa envers els altres, el protegeix de la seva identitat. Les

reaccions esdevenen més violentes, més agressives o, per contra, més lentes i temeroses.

El conductor, deia, és com un embut on entren moltes impressions de fora el medi i de dins d'ell mateix i en un moment determinat reacciona o respon segons allò que ha acumulat.

És aleshores que es manifesten els mals hàbits que de manera inconscient es van agafant. A base de fer petites infraccions menors no pensades, es va creant un hàbit de mal comportament que fa perdre la rigidesa conductual preestablerta.

Com a causes dels accidents de trànsit, tenim d'una banda l'hàbit del mal comportament i de l'altra un gran enemic: l'alcohol. Segons el Sr. Pedregosa, el 50% d'accidents de trànsit es produeix sota els efectes de l'alcohol.

Cal, doncs, que a l'hora d'abordar l'estudi dels accidents es tinguin en compte aquests dos aspectes.

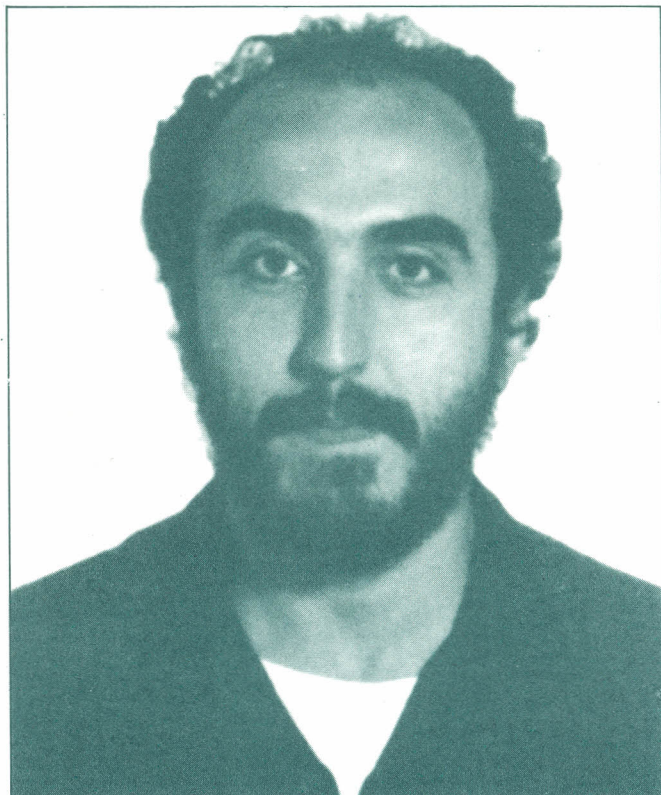
Una altra causa, però en un percentatge molt més petit, és el de la fallada mecànica.

Perquè aquest problema social es pugui resoldre, o millor, reduir de forma efectiva, cal que tots aquells que treballen per fer campanyes de prevenció, publicitat i trànsit dirigeixin els esforços cap a un mateix objectiu. Cal arribar al fons de cada conductor individual i convèncer-lo que ha de tenir un autocontrol. Cal educar la seguretat vial, ja des de l'escola i de la vida quotidiana dels nens, per anar formant una conducta vial adequada, sense limitar-se a l'ensenyament dels senyals de trànsit i a quatre regles més que s'obliden ràpidament.

Al nostre país cal un procés molt llarg i lent per tal que les actuacions siguin efectives i donin resultats molt importants. No ens podem precipitar a l'hora de realitzar activitats, perquè llavors surt tot a l'inrevés.

El més important és que cadascun de nosaltres es conscienciï i ajudem els altres a prendre consciència de la importància vital que té la precaució i l'autocontrol davant del volant.

Lourdes Albiac i Suñer
Professora de Salut Pública
Escola d'Infermeria

Manel-Dionís Comas.

L'educació sanitària en l'àmbit escolar, que se situa dins l'àrea de l'Atenció Primària de Salut, ha estat el centre d'interès de la meua tesi doctoral. Concretament els objectius de la meua investigació, adreçada als nois i noies de setè curs d'EGB de la comarca d'Osona, han estat els següents:

1r. Verificar l'eficàcia comparada de diverses tècniques d'intervenció psicopedagògica pel que fa a l'evitació o retard en l'adquisició de l'hàbit de fumar.

2n. Esbrinar quines variables psicosocials poden ser crítiques en l'adquisició o no de l'hàbit de fumar.

Tècniques d'intervenció educativa utilitzades

Un dels programes que he experimentat era exclusivament àudio-visual i intentava que l'estudiant identificés el risc social, la família, els amics, els adults en general, la publicitat, etc.; la mestra ho aprofitava per parlar i discutir sobre el tema.

L'altre programa era l'anomenat de les *Influències Socials* i consistia a ensenyar, durant unes vuit sessions, a descobrir i a analitzar les *conseqüències* del fet de fumar a curt i a llarg termini; a reconèixer les *pressions socials* per fumar i les estratègies per afrontar-les; a treballar sobre la publicitat i la contrapublicitat i a avançar en el compromís individual i col·lectiu de no fumar.

La tercera estratègia d'intervenció psicopedagògica, que també

INFLUÈNCIA DELS FACTORS PSICOLÒGICS EN LA GÈNESI I EL MANTENIMENT DEL COMPORTAMENT NO-FUMADOR ENTRE ELS INFANTS I ELS ADOLESCENTS

Aquest és el títol de la tesi doctoral que Manel-Dionís Comas, professor de l'Escola de Mestres, llegí a la Universitat Autònoma de Barcelona el dia 6 de juliol de 1988. Ell mateix ens la presenta en aquest petit escrit.

es feia durant unes vuit sessions, consistia a incrementar les *competències personals i socials* com són ara estratègies de solució de problemes, habilitats assertives i de comunicació, habilitats per afrontar l'ansietat, afavoriment de l'autoimatge, etc. Aquestes habilitats tant es treballaven en relació a situacions socials de caire general, com a situacions específiques on hi ha la pressió per fumar.

Moltes de les activitats es feien en petits grups dirigits expressament per un cap. La «simulació de papers» servia per exercitar les noves habilitats. L'àudio-visual era un complement per als altres dos programes.

Algunes de les conclusions a què he arribat a partir dels resultats obtinguts

1. Malgrat que bona part dels estudis revisats informen d'un grau d'eficàcia preventiva que oscil·la entre un 50% i un 80%, els programes d'educació preventiva que he aplicat només redueixen en algunes escoles el nombre d'estudiants de dotze i tretze anys que esdevenen fumadors.

2. Els programes obtenen eficàcia preventiva segons l'escola en què s'apliquen. L'«atmosfera de l'escola» sembla una variable clau en l'explicació dels resultats.

3. Que els nois i noies aprenguin a identificar els factors de risc i de pressió per començar a fumar i aprenguin les habilitats per afrontar concretament aquestes pressions, com és el cas del programa de les *Influències Socials*, sembla que és més efectiu que no pas ensenyar les habilitats personals i socials de caràcter més general i inespecífic.

4. La intervenció àudio-visual no assoleix l'objectiu preventiu. Mostra eficàcia preventiva si va acompanyat d'altres estratègies educatives.

Respecte al segon objectiu que m'havia proposat, el d'esbrinar les variables psicosocials associades a l'inici del comportament de fumar, he trobat que:

5. La probabilitat d'esdevenir fumador és directament proporcional al nivell de risc social que viu l'estudiant. El nivell de risc es mesurava fonamentalment tenint en compte si fumaven o no els pares, els germans, els amics en general i el millor amic, o si ho feien els estudiants de vuitè curs, o els mestres, i la disponibilitat econòmica.

6. Una variable psicològica, cognitiva, com és l'autoeficàcia, també mostra relacions interessants. L'autoeficàcia o expectatives d'eficàcia, la mesurava preguntant als estudiants que jutgessin la seva capacitat de rebutjar l'oferta de cigarretes en situacions on més habitualment es pot presentar l'ocasió de fumar. He trobat que:

a. els estudiants amb més autoeficàcia per rebutjar l'oferta de cigarretes tenen més probabilitats de mantenir-se en l'estat de no fumadors.

b. la mitjana d'autoeficàcia dels grups que han participat en l'experiència és inversament proporcional al nombre d'individus que arriben a ser fumadors.

c. els individus que han passat a ser fumadors es diferencien dels que no hi han passat perquè tenen una menor autoeficàcia.

Els qüestionaris d'autoeficàcia han demostrat que poden ser uns bons instruments avaluadors amb els quals podem conèixer, en cada moment, en quina mesura els programes d'educació estan acomplint els objectius preventius, la qual cosa ens pot permetre rectificar-los oportunament. I, a nivell més individual, els qüestionaris d'autoeficàcia ens poden permetre d'identificar aquelles situacions davant les quals els nois i noies es senten més incapaços de rebutjar l'oferta de cigarretes i, així, s'hi podrà fer una actuació molt més específica.

Convindria investigar a fons els factors epidemiològics associats a l'inici del comportament de fumar, tant personals com socials. El coneixement d'aquests factors ens permetria de fer unes actuacions preventives més precises i eficaces.

Manel-Dionís Comas i Mongay
Professor de Psicologia
Escola de Mestres

CURS D'ESTIU DE LLENGUA CATALANA PER A ESTRANGERS

Organitzat pels Estudis Universitaris de Vic, és un curs intensiu, que dura dues setmanes (del 3 al 15 de juliol de 1989) i que presenta una opció d'estudi i de lleure d'una forma compacta i pluridisciplinar, en què es combinen les classes de llengua amb el coneixement directe de la cultura i els sistemes de vida del país i amb altres activitats pròpies del temps de vacances: esports, cinema, platja, ...

Els matins es dediquen a les classes de llengua i literatura i les tardes a les altres activitats culturals: un cicle de sis conferències que donaran una visió de la Catalunya actual en l'economia, en la Història recent, en l'Art, en la Pedagogia etc; tallers de cuina, dansa i botànica medicinal; visites a Vic, Barcelona, Osona, indústries importants d'Osona, ruta del romànic.

Els professorat del curs serà essencialment el propi dels Estudis Universitaris de Vic i els assistents rebran un Diploma certificat pels Estudis Universitaris on constarà la seva assistència al curs i el nivell de llengua assolit.

LA FUNCIO DE LA UNIVERSITAT AVUI

Organitzades pel Servei d'Estudiants, tingueren lloc els dies 2 i 3 de març aquestes jornades culturals.

Carles Castellanos pronuncià la conferència *Universitat i reconstrucció nacional* i Ricard Torrents parlà d'*Universitat i territori*.

Ramon Sitjà moderà el debat *Els estudiants als òrgans de govern* en què participaren representants de les associacions universitàries FNEC, ACE, AEIU, AJEC. Un segon debat amb el títol *Funció Social de la Universitat* tingué com a ponent Toni Mirambell; fou moderat per Carme Rubio i hi participaren Toni Tort, Josep Terradellas i Segimon Serrallonga.

Es projectaren també els films *Maduíxes Silvestres*, d'I. Bergman, i *Un altre país*, de Mack Kanievska.

NOVA ESCOLA ALS ESTUDIS UNIVERSITARIS

Aquest any 1989 ha estat creada l'Escola Politècnica d'Osona, adscrita a la Universitat Politècnica de Catalunya, que tindrà dues branques: Enginyeria Tècnica Agrícola i Informàtica. La branca d'Enginyeria Tècnica Agrícola tindrà l'especialitat Indústries Agrícoles i té com a objectiu fonamental formar tècnics especialistes en el tractament i control de les indústries agro-alimentàries. La branca d'Informàtica tindrà l'especialitat de Sistemes Informàtics i es proposa de formar professionals capacitats per a la concepció, projecte i ampliació dels sistemes informàtics. Amb aquestes, són ja cinc les carreres de tres cursos que es poden estudiar als Estudis Universitaris de Vic.

DIADA D'INFERMERIA

A la Sala d'Actes dels Estudis Universitaris de Vic tingué lloc una Taula Rodona sobre el *Control de qualitat en la infermeria hospitalària i assistència primària*, el passat dia 12 de maig, com a acte central de la Diada d'Infermeria organitzat per totes les entitats que treballen en aquest camp: Comissió Formació Permanent Osona / CAP Osona / Clínica «L'Aliança» de Vic / Escola Universitària d'Infermeria Osona / Hospital General de Vic / Hospital de Sant Jaume, de Manlleu / Hospital de la Santa Creu, de Vic.

CINQUENA REUNIÓ ANUAL DE LA SCRITC

(Societat Catalana de Recerca i Teràpia del Comportament)

Tingué lloc als Estudis Universitaris de Vic, amb la col·laboració de l'Escola de Mestres, els dies 2 i 3 de juny. La Reunió constà de conferències, ponències, taules rodones i d'un taller sobre les aplicacions de la informàtica en el camp educatiu. Així mateix s'hi celebraren dues Assemblees Generals de socis, una d'elles extraordinària. Durant el sopar del primer dia hi hagué el lliurament del Premi Anual per a Articles, que aquest any recollí el professor de l'Escola Universitària «Balmes», Manel-Dionís Comas i Mongay, per la tesi doctoral *Influència dels factors psicològics en la gènesi i el manteniment del comportament no-fumador entre els infants i els adolescents*.

5a. reunió anual SCRITC.

IV JORNADES CATALANES D'ESTUDIANTS D'INFERMERIA

Adreçades a estudiants i professionals, es van celebrar els passats dies 6 i 7 d'abril a Sant Cugat del Vallès organitzades per l'Associació Catalana d'Infermeria. El tema central era «Els estudis universitaris d'Infermeria», i els objectius eren els següents:

— Prendre consciència de la situació actual dels estudis d'Infermeria.

— Conèixer les motivacions actuals com a estudiants d'Infermeria.

— Donar a conèixer les possibilitats d'estudi a l'estranger. Aportació d'experiències.

— Aconseguir avançar en el reconeixement social de la Infermeria.

— Promoure les relacions entre tots els estudiants d'Infermeria de Catalunya.

Hi participaren alumnes de l'Escola d'Infermeria de Vic, els quals presentaren comunicacions i una ponència.

PAS DE L'EQUADOR

Com ja és tradicional, els alumnes de segon curs d'Infermeria organitzaren la festa de meitat de carrera el passat dia 21 d'Abril, amb la finalitat d'obtenir fons per al viatge de fi de curs.

Amb aquesta mateixa finalitat organitzaren la festa d'Infermeria el passat dia 11 de maig, al pati dels Estudis Universitaris. La festa fou amenitzada per Steve & The Hooligans.

**FESTA
D'INFERMERIA**

**11 DE MAIG DE 1989
A LES 10 DEL VESPRE**

**STEVE
& THE
HOOLIGANS**

AL CAMPUS
UNIVERSITARI
DELS
EUV

Organitza:
2n CURS D'INFERMERIA DE L'ESCOLA UNIVERSITÀRIA
D'INFERMERIA OSONA. VIATGE FI DE CURS.

ACTIVITATS I CURSOS

Escola d'Empresarials:

Conferències:

Conferència sobre la inspecció de treball.

A càrrec de: Marta Terricabres (Inspectora de treball).

«La llei d'Auditoria i la Reforma Mercantil»

A càrrec de: Francisco de Quinto (President del REA i Vice-degà del Col·legi d'Economistes de Catalunya) i Agustín Checa (Membre del REA).

«La pràctica sindical avui».

A càrrec de: Josep Lluís López Bulla (Secretari CCOO)

«Un comentari a l'actual Política econòmica espanyola».

A càrrec de: Dr. Fabià Estapé (Catedràtic emèrit de Política econòmica de la Universitat de Barcelona).

«La política regional europea. El FEDER (Fons Europeu de Desenvolupament Regional)».

A càrrec de: Andreu Morillas (Subdirector de la D.G. de Programació Econòmica del Dep. d'Economia i Finances de la Generalitat de Catalunya).

Joan Cals (Catedràtic d'Economia Aplicada de la Universitat Autònoma de Barcelona).

Cicle de Conferències sobre les àrees funcionals de l'empresa:

«La Gerència»

A càrrec de: X. Rovira (Gerent d'IQAP).

«L'Àrea de Marketing»

A càrrec de: Joan Prat (Gerent de Bon Preu).

«Àrea de Relacions Comercials amb l'exterior»

A càrrec de: Pere Puntí (AGRIC, S.A)

«Àrea de control i Gestió financera»

A càrrec de: Susanna Martí (Controler de la Quinta de Salut Aliança).

«Àrea de recursos humans»

A càrrec de: J. Mª Planas (Figueras Internacional S.A.).

Jornades sobre la Relació Administració-Empresa, organitzades conjuntament amb el Consell Comarcal d'Osona.

Amb la participació de: Josep Tarradellas, Director de l'Escola Universitària d'Estudis Empresarials; Carles Gasòliba, Diputat al Parlament Europeu; Josep Ventosa, gerent de la Cooperativa Vinícola del Penedès; Anna Birolén, Directora General de Promoció Comercial del Departament d'Indústria i Energia de la Generalitat de Catalunya; Joan Palmarola, Administrador de HAMSIXT S.A.; Jordi Cuyàs, Conseller d'Economia local de l'Ajuntament de Vilafranca; Oriol Vicente, Director General de Promocions econòmiques de Cornellà S.A.; Andreu Rifà, President del Consell d'Administració de Gestiomat S.A. municipal de Torelló; Joan Cussó, Gerent de FIRAVI S.A.; Joan Usart, President del Consell Comarcal d'Osona.

Escola de Mestres:

Cursos:

Curs sobre «Educació Cívica a l'escola», organitzat pel Dep. de Ciències Socials i inclòs dintre del Pla Unitari de Formació Permanent d'Osona.

Curs sobre «Informàtica per a mestres», a càrrec del professor Josep Ramírez.

Curs sobre «Anàlisi sintàctica», a càrrec del professor Josep Fornols.

Curs de reforç d'ortografia per a estudiants de 1er curs de magisteri, a càrrec dels professors del Departament de Filologia.

Curs sobre «La Tutoria a Cicle Mitjà», organitzat pel CMPP amb la col·laboració de l'EU de Mestres «Balmes» i impartit per Albert Serrat.

Curs sobre «Programació i currículum», impartit per Toni Tort.

Curs sobre «Enfoc constructivista de la llengua escrita», a càrrec de Neus Roca.

Conferències:

Conferència sobre dialectologia, i en concret sobre «La parla de la Plana de Vic», a càrrec de Carme Vilà.

«El Marc Curricular de 0-6 anys», a càrrec d'Úrsula Ferrer i Carme Guàrdia, del Departament d'Ensenyament.

Conferència de Miquel Ruiviejo per als alumnes del curs de Postgrau d'Educació Especial.

«Enuresi», a càrrec de Rosa Nicolau, per als alumnes del Curs d'Idoneïtat.

Sortides:

Sortida a l'Esquirol (2on, filologia/pre-escolar) 5/8 de maig.

Vall de Boí (2on. i 3r. ciències) 17-21 d'abril.

Girona/Empordà (2on. i 3er. ciències) 19-21 d'abril:

19 Visita al Parc Natural dels Aiguamolls.

20 Visita a Maçanet de la Selva: Taller d'Història.

Entrevista amb els responsables d'urbanisme de l'Ajuntament de Girona.

Visita al Museu d'Història de Girona.

Visita a l'Aula d'Història de l'Aj. de Girona.

21 Visita a Sant Pere de Roda.

Visita d'uns 50 alumnes de 2on. pre-escolar de Girona a l'EU Balmes, 20-21 d'abril.

Tornada de la visita dels nostres estudiants de 2on. de pre-escolar. A Girona 24-25 d'abril.

Estada a la Casa Nova del castell de Montesquiu. Estudiants de 1er. curs dintre les activitats del projecte «Tigre».

Espectacle del grup d'alumnes de C. Superior de l'escola Rocaverera de Torelló: 25 d'abril.

Escola d'Infermeria:

Curs de postgrau sobre «Dietètica i Dietoteràpia», a càrrec de Pilar Cervera, diplomada en Dietètica Superior i professora de les Escoles d'Infermeria de la Universitat de Barcelona i Santa Madrona de Barcelona; Jaume Clajén, cap del Servei de Dietètica de l'Hospital de la Vall d'Hebron; Rita Rigolfes, diplomada en Dietètica Superior i professora de les Escoles d'Infermeria Santa Madrona, de Barcelona i Prínceps d'Espanya, de l'Hospitalet de Llobregat; M. Carme Vilà, diplomada en Dietètica Superior i professora de l'Escola d'Infermeria Osona.

EL CONCURS DE BORSA: UNA INTRODUCCIÓ PRÀCTICA AL MÓN DE LES OPERACIONS BURSÀTILS

Durant els mesos de novembre i desembre de 1988 dos equips de l'Escola d'Empresarials dels Estudis Universitaris de Vic varen participar en el III Concurs Nacional de Borsa, organitzat pel diari d'informació econòmica «Expansión» i el Banc Nacional de París.

Cadascun dels 120 equips participants (tots ells representants d'Escoles d'Empresarials, Escoles d'Administració d'Empreses i Facultats de Ciències Econòmiques de l'Estat espanyol) havia fet operacions de compra-venda de valors de renda variable utilitzant un capital inicial d'1.000.000 de pessetes. Tant les operacions de compra-venda com el capital eren ficticis, però el concurs es regulava segons el preu real de les accions que marcava cada dia la Borsa de Madrid a fi que el concurs fos semblant a les operacions reals. Cada setmana el diari «Expansión» publicava la classificació provisional de tots els equips participants, classificació que es feia segons els beneficis obtinguts per cada equip. Després d'un mes i mig de competició s'acabà la primera fase del concurs sense que cap dels dos equips de la nostra Escola aconseguís de classificar-se per passar a la segona (només es classificaven els 5 primers equips). Malgrat això, la nostra actuació es pot qualificar de digna ja que d'un total de 120 equips participants, els 2 equips de l'Escola varen acabar en els llocs 27 i 35.

L'estratègia dels equips de l'Escola va ser la següent: un dels dos equips sempre jugava de manera conservadora, és a dir, comprava valors dels que s'anomenen estables i, a més, diversificava molt les compres, aconseguint així d'eliminar el risc de les fluctuacions brusques de les cotitzacions i garantint que almenys un dels dos equips ocuparia un bon lloc a la classificació final.

Entretant, l'altre equip realitzava compres de valors dels que s'anomenen d'alt risc i concentrades només sobre un o dos valors. Aquest era l'equip que en teoria havia de tenir una classificació molt bona o molt dolenta en el rànking final. Cada setmana els dos equips s'intercanviaven els papers, de tal forma que l'equip millor classificat jugava la carta conservadora (per conservar els beneficis) i l'altre adoptava la tàctica arriscada.

Mentre es desenvolupava el concurs, els membres dels equips participants varen organitzar unes xerrades informatives sobre les decisions que s'anaven prenent i sobre el funcionament de la Borsa en general. Aquestes xerrades varen ser molt concorregudes, i es demostrava així l'interès que el tema de la Borsa suscita entre els estudiants d'Empresarials.

Creiem que l'experiència ha estat positiva ja que ha possibilitat que l'alumnat adquireixi coneixements pràctics no solament sobre el funcionament de la Borsa, sinó també sobre altres qüestions que hi són vinculades com per exemple la interpretació de la formació econòmica. Esperem que l'any vinent puguem repetir aquesta experiència.

David Garcia i Rovira. Estudiant 1r. Empresarials

VIATGE 3r. PRE-ESCOLAR curs 1988-89: UNA EXPERIÈNCIA PEDAGÒGICA

Del 3 al 14 del passat mes de març els estudiants de 3r. curs de Pre-escolar vam realitzar un viatge per Europa Central. Va ser un viatge turístic per una banda i pedagògic per l'altra. Volíem aprofitar el viatge de fi de carrera per viure experiències diferents de les habituals, en el sentit de veure realitzades a la pràctica algunes teories educatives que hem pogut conèixer de manera teòrica al llarg dels estudis. Un altre punt era la convivència de grup i en aquest sentit no hi va haver cap mena de problema: el viatge va servir per conèixer-nos millor.

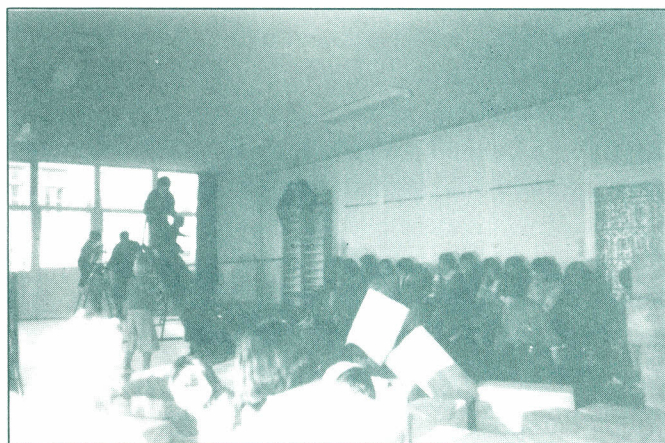
Les ciutats que vam poder conèixer són: Brusel·les, Gant i Bruges (Bèlgica); Amsterdam, Volendam i Marken (Holanda); París i Estrasburg (França). Cal dir que de tornada vam tenir l'ocasió de fer un recorregut vorejant el Rin amb la qual cosa vam poder contemplar el paisatge alemany.

A Brusel·les vam visitar les escoles Decroly i Sacré-Coeur (Aucourtourier). De la primera, ens va impressionar el fet que és una escola plena de vida, feta pensant realment en els infants. De la segona, l'organització de les classes per racons. A Amsterdam, el grup es va dividir en dos per tal de poder veure millor les dues escoles Montessori que s'havien previst. En destacaríem el silenci excessiu que regnava a les classes i el predomini del treball individual.

Ja de tornada, vam fer una visita cultural al Parlament Europeu on ens van fer una exposició de la seva història i funcions.

Com a valoració final, hem de dir que aquest viatge ha estat molt positiu i enriquidor i ens ha proporcionat experiències molt interessants per a la nostra formació com a mestres.

3r. Pre-escolar. 11a. Promoció

Visita a l'Escola Sacré-Coeur de Brusel·les.

PILAR CERVERA:

La dietètica s'ha d'enquadrar en un estil de vida, i cal trobar una alimentació adequada a cada situació i a cada moment

Pilar Cervera és professora titular de l'Escola d'Infermeria de la Universitat de Barcelona, fa anys que treballa en el camp de la Dietètica impartint cursos i seminaris arreu de l'Estat Espanyol amb la intenció que els dietistes arribin a constituir una veritable professió. Ha estat una de les principals impulsores de la Diplomatura Universitària de Dietètica que recentment ha creat el Consell d'Universitats. És també presidenta de l'«Asociación de profesionales pro Asociación española de dietistas». Aquest darrer trimestre ha impartit, juntament amb Carme Vilà, un curs de Dietètica a l'Escola d'Infermeria, dintre el programa de Formació Permanent.

Pilar: aquests darrers temps la Dietètica ha agafat una gran importància: podríem dir que «està de moda». Per què?

Al llarg de la història la Dietètica «ha estat de moda» cíclicament. El que realment és recent és una certa professionalitat, perquè els descobriments i aprofundiments en nutrició amb base científica daten de principis del segle passat. La Dietètica, que no és res més que l'aplicació de les ciències nutricionals, és recent, però des de

sempre l'home s'ha preocupat de l'alimentació, de la manera de menjar, i en algunes èpoques que hi havia molt poca ciència mèdica l'alimentació tenia un paper preponderant. Ja Hipòcrates deia: «el teu aliment ha de ser el teu medicament». És, doncs, una qüestió molt antiga. Després hi ha hagut èpoques que han privilegiat altres ciències i la Dietètica ha quedat una cosa més casolana. Actualment la Dietètica «està més de moda» perquè s'ha relacionat molt amb l'estil de vida. L'alimentació pot tenir relació amb la salut i s'han correlacionat molts aspectes de patologies o prevenció de patologies en els quals l'alimentació pot tenir un paper important. La gent n'ha anat prenent consciència i s'hi ha interessat. De vegades, però, la paraula és mal usada i no es refereix a aquesta tècnica d'aplicació basada en coneixements científics, sinó a productes dietètics i això seria molt discutible perquè aquí ja hi entra la comercialització, i cal diferenciar.

Vols dir que ens deixem influir per determinades propagandes que ens diuen coses com ara que «molts aliments estan adulterats» o «no sabem què mengem» o coses per l'estil?

D'alguna manera, sí. És veritat que cal promoure el coneixement objectiu de les coses perquè tots puguem optar per uns aliments. És a dir, la Dietètica s'ha d'enquadrar en un estil de vida, en una higiene personal, i aleshores hem de trobar una alimentació adequada a cada situació i a cada moment. Però de vegades la propaganda comercial introdueix uns mites i uns tabús per a determinats aliments, i això ja no té res a veure amb la Dietètica. Els industrials i les institucions públiques han de facilitar informació objectiva a la gent sense influir per a un consum determinat. El consum ha de ser lliure, però la informació és necessària.

Aquest interès creixent per la dietètica també es dona a nivell professional, sobretot en el camp de la infermeria?

Efectivament, hi ha un sector de mestres que hi està molt interessat perquè veuen la relació que té la bona alimentació amb el rendiment escolar i amb el bon desenvolupament de tota la persona. Els professionals de les ciències de la salut també; sobretot en el camp de la infermeria, com deies, perquè veuen la importància de l'alimentació en la valoració integral que hom ha de fer de l'individu i, a més, això és una de les tasques dels infermers i infermeres.

De fet, en la formació de base dels professionals de la infermeria sempre s'ha contemplat la Dietètica, però en molts llocs o no es feia o no se li donava gaire importància. Era una assignatura secundària que s'englobava en la Terapèutica. Des de l'any 1977, quan Infermeria va passar a ser Diplomatura Universitària, la Dietètica va anar lligada a Farmacologia. Ara, amb una nova revisió, sembla que la Dietètica, gràcies a Déu, se separa definitivament i passa a ser una veritable assignatura. D'alguna manera, però, amb més o menys intensitat, totes les Escoles d'Infermeria han contemplat la Dietètica tant pel que fa a l'individu sa com relacionada amb les patologies.

La nova Diplomatura Universitària en Dietètica crearà un nou professional totalment diferent del professional d'infermeria.

Sí. De fet, ja fa anys que hi anàvem donant voltes. Avui, a part del currículum de base a Infermeria, hi ha els postgraus, cursos i seminaris que cada dia són més demanats pels mateixos professionals que s'adonen que no n'hi ha prou amb els coneixements de base que van adquirir durant la carrera. Fins i tot alguns han demanat l'especialització, però no s'ha cregut oportú perquè en cap lloc del món el dietista és un professional especialitzat a partir d'una altra professió. Ara, però, la Reforma Universitària contempla un professional dietista amb un currículum propi i és una de les noves diplomatures recentment aprovades.

El futur professional d'aquests nous diplomats, quins camps abraça?

El Consell d'Europa ja els va definir fa un temps: el medi hospitalari i clínic, l'assistència primària, el consum, la indústria, la docència, l'alimentació col·lectiva... Fins ara els pocs professionals que hi ha s'han anat col·locant a nivell de prestigi personal, però a partir d'ara, amb aquesta nova diplomatura, els camps laborals s'eixamplaran. Això fins ara era un peix que es mossegava la cua: hi ha uns professionals molt ben formats, però sense títol, i per cobrir les necessitats també hi ha gent que s'ha posat a fer de dietista amb un parell de cursets.

Pilar Cervera ha publicat un llibre a la col·lecció Salut de l'editorial EUMO titulat *Alimentació materno-infantil*. La Col·lecció Salut ha tret també un altre llibre sobre Dietètica. El de Pilar Cervera és un tema molt específic, monogràfic, destinat a cercles reduïts. Hi ha molts llibres al mercat sobre Dietètica?

No, no n'hi ha gaires. Hi ha algunes traduccions. Però esperem que amb aquesta nova diplomatura aniran apareixent nous treballs interessants. El meu, concretament, em fa molt de servei per als cursos que estic impartint i esperem que surti la versió castellana, que farà Editorial ABRIL, i que anirà molt bé per als cursets i Seminaris que estic fent arreu de l'Estat.

Com va néixer aquesta «Asociación» que presideixes?

De la preocupació per posar la professió al lloc que li pertoca tant professionalment com acadèmicament o socialment. L'«Asociación de profesionales pro Asociación Española de dietistas» està oberta a gent de Formació Professional, a estrangers amb titulació, que tenim aquesta preocupació i que anem empenyent l'establiment de la professió: un dels objectius era la diplomatura que ara ja hem aconseguit. Aquesta Associació s'acabarà el dia que es pugui crear la veritable Associació de dietistes. Tot això va venir impulsat pel Congrés Internacional de Dietètica de París que vam tenir pel juliol de l'any passat. Aquest Congrés es fa cada quatre anys. L'anterior s'havia fet al Canadà i el pròxim, el de 1992, es farà a Israel. A París vam veure que Espanya era l'únic país d'Europa que no tenia Associació. Però no podíem tenir Associació si no teníem estudis. Ara ens podrà arribar tot.

Andreu Roca

ENRIC LÓPEZ, director de l'Escola Politècnica dels Estudis Universitaris de Vic:
El curs vinent ja tindrem les cinc carreres de cycle curt que preveu l'esborrany del Decret de creació de noves Universitats.

El curs vinent obrirà les portes, als Estudis Universitaris de Vic, l'Escola Politècnica, adscrita a la Universitat Politècnica de Catalunya. Enric López n'ha estat nomenat Director per la Fundació Universitària «Balmes». Enric López és el secretari general de la Fundació i dels Estudis i ocupava ja aquest càrrec a l'Escola de Mestres des del moment de la fundació, ara fa ja dotze anys. Coneix, doncs, perfectament tots els passos que s'han anat fent fins arribar a aquest moment de la creació de l'Escola Politècnica.

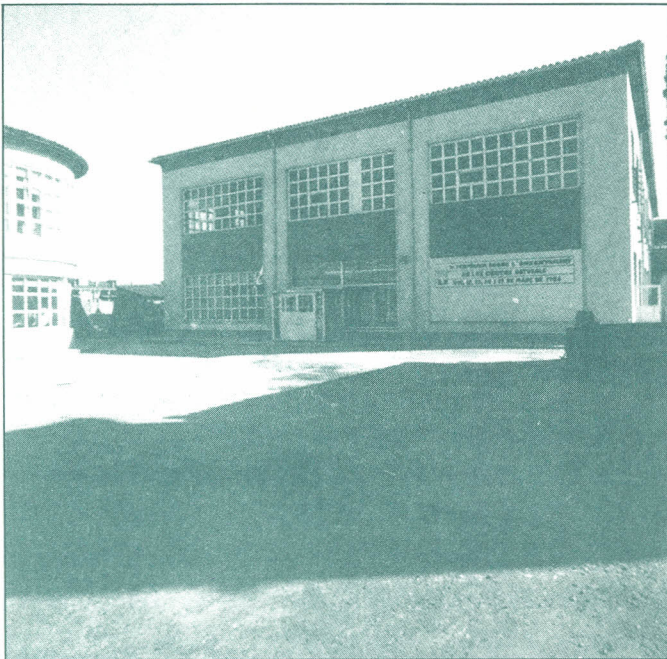
La creació de l'Escola Politècnica, com la d'Empresarials, és fruit de la intenció de la Fundació d'anar implantant estudis universitaris a Vic, i amb aquesta mateixa intenció, la Fundació va incorporar també l'Escola d'Infermeria. Val a dir que la Fundació va sol·licitar la Politècnica amb tres branques o carreres: Agronomia, Informàtica i Telecomunicacions. Finalment, la de Telecomunicacions no ha estat concedida perquè **hi ha una profunda reestructuració dels plans d'estudis i no se n'ha creat cap més a tot Catalunya.**

Les branques d'Agronomia i d'Informàtica tenen una gran actualitat perquè la societat presenta una gran demanda de titulats en aquests estudis. D'Agronomia hi ha en aquests moments quatre escoles a Catalunya: Barcelona, Lleida, Girona i Vic. D'Informàtica n'hi haurà sis: tres que ja estan funcionant, Barcelona, Girona i Sabadell, i tres més que començaran a funcionar el curs vinent, Mataró, Vilanova i Vic.

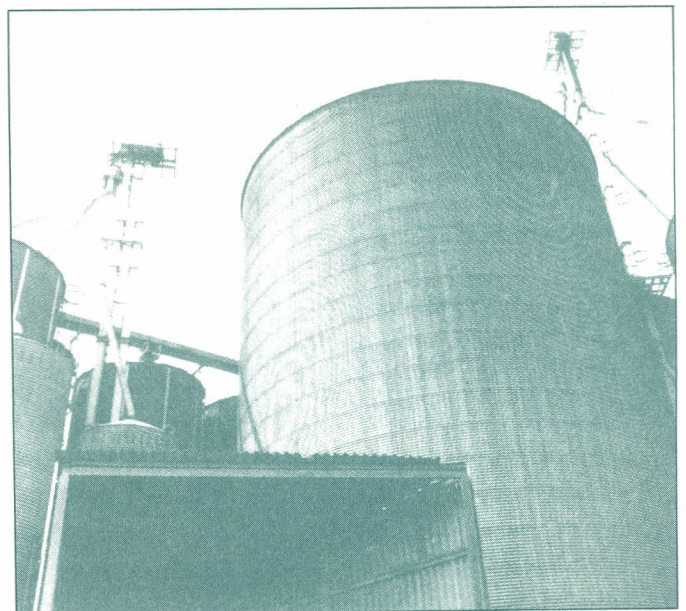
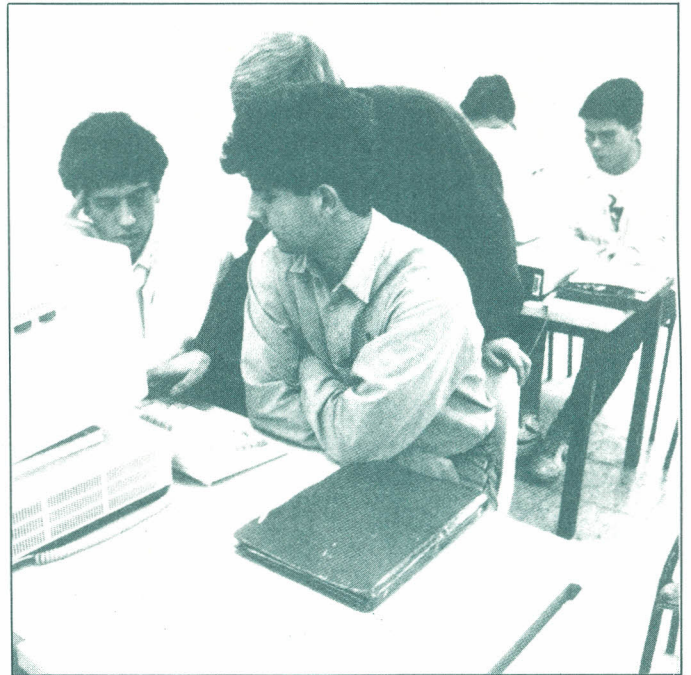
La Branca d'Agronomia ha triat l'especialitat d'Indústries Agrícoles, que té com a objectiu tractar la transformació i l'elaboració dels aliments des que surten del camp o de la granja fins que arriben al consumidor. Per tant, **l'objectiu primordial no és que els alumnes sàpiguen essencialment com es construeix una granja, quina maquinària s'utilitza o cal utilitzar per a les plantacions o conreus. Tampoc no es tracta de millora genètica. Les indústries agroalimentàries més conegudes són: les dels derivats càrnics, com ara l'elaboració d'embotits, la cervesera i del vi, les indústries làctiques, que tracten els productes derivats de la llet**

(formatge, iogurts...), les dels derivats dels cereals (panificació, pastisseria...), la indústria d'elaboració de pinos. A la nostra comarca aquestes indústries hi són molt ben representades.

Els estudis d'Informàtica són relativament nous. Hi ha algunes promocions de llicenciats, però encara no n'ha sortit cap de les Escoles Universitàries, no hi ha diplomats. L'Escola Politècnica de Vic ha triat l'especialitat de sistemes Informàtics, que té com a objectius conèixer i saber gestionar sistemes informàtics i formar persones capacitades en programació i en sistemes operatius. **Té unes repercussions directes en el món industrial i empresarial perquè dona resposta a les necessitats d'informatització, planificació i gestió dels sistemes que necessita tota empresa actual i moderna. Calen persones especialitzades en aquest camp.**

Aquesta repercusió directa que totes dues branques tenen amb el món empresarial i industrial fa que aquesta Escola tingui una relació important amb les altres Escoles dels Estudis Universitaris, sobretot amb l'Escola d'Empresarials. **El tècnic en Indústries Agrícoles haurà de tenir uns bons coneixements de biologia, microbiologia i bioquímica, però també d'economia perquè les indústries agràries són veritables empreses i quan s'elabora un producte s'ha de fer un estudi de mercat, de preus... Aquestes indústries estan en bona part informatitzades, des del control de qualitat, per a cada proveïdor, dels productes que entren a l'empresa; dels automatismes que intervenen en qualsevol cadena**

de producció o envasat; de les variables que afecten tot el cicle de conservació... i no parlem de la comptabilitat que es porta arreu informàticament. És evident que hi ha una relació entre els estudis i, doncs, les Escoles hauran de tenir una col·laboració estreta.

L'Escola d'Empresarials s'està integrant al DEGI (Diploma Europeu de Gestió Internacional) i aquest curs ja s'han començat els intercanvis amb les altres escoles europees: estudiants i professors de Vic han anat a Alemanya i estudiants i professors francesos han vingut a Vic. L'Escola Politècnica també té aquesta vocació europea. **Sí, però primer hem de planificar bé els tres cursos de cada carrera tenint en compte el tipus de professional que demana la societat; després hem de tenir contactes amb la resta d'Escoles de Catalunya per aprofitar-ne l'experiència. Finalment, evidentment, arribarà la col·laboració amb les Universitats europees, sobretot amb la de Tolosa de Llenguadoc, amb la qual ja hem iniciat els contactes.**

L'Escola Politècnica està adscrita a la Universitat Politècnica de Catalunya: d'aquesta manera els Estudis Universitaris de Vic tenen relació amb les tres Universitats catalanes. Això vol dir que cada Escola té un Patronat propi en el qual hi ha els representants de la Universitat a què està adscrita. Com a conseqüència, es multipliquen les reunions, hi ha més complicació a l'hora de presentar balanços, pressupostos... (no oblidem que també hi ha l'Editorial), més paperassa a Secretaria perquè cada Universitat té la seva manera de fer en qüestions de matriculació, pagaments, vol tenir protagonisme en el moment de nomenar professors o de concedir la «venia docendi». Si hi hagués l'adscripció a una sola Universitat es podria pensar en un sol Patronat i s'estalviaria molta feina d'aquest tipus. **Però perdriem el mutu coneixement i la relació que la Fundació té amb les tres Universitats de Catalunya. Per dir-ho així, ara tothom ens coneix. Altrament no tindriem aquestes coneixences i relacions que per a nosaltres són molt importants.**

El curs vinent als Estudis Universitaris de Vic hi haurà uns 1500 alumnes i la novetat és l'Escola Politècnica, però l'ampliació no es pot acabar aquí. La Fundació vol que en un futur no llunyà a Vic s'hi puguin fer entre vuit o deu carreres. **La Politècnica s'hauria d'ampliar amb la carrera de Telecomunicacions, que ens ha quedat pendent, i amb alguna altra que podria ser Electrònica o Química.**

D'altra banda, està a punt de sortir el Decret de creació de noves Universitats; l'esborrany del decret diu que per ser universitat s'han d'impartir un mínim de cinc carreres de cicle curt i tres de cicle llarg. **A partir del curs vinent, ja tindrem les cinc de cicle curt. Hauríem de pensar o començar de dissenyar les carreres de cicle llarg que hauríem de demanar per**

poder esdevenir una Universitat d'aquí a pocs anys. La Fundació té la voluntat d'arribar-hi i no ens podem aturar a mig camí.

Finalment, Enric López ens diu que els claustres de professors per al primer curs de les dues branques de l'Escola Politècnica pràcticament ja estan fets i els professors són d'Osona o hi resideixen.

Andreu Roca

ALGUNES CARACTERÍSTIQUES SÒCIO-CULTURALS DELS ALUMNES DE PRIMER D'INFERMERIA

Total d'alumnes de primer d'Infermeria: 64.
Han contestat l'enquesta: 49 alumnes; 75%.

Sexe

Nois: 3,2%
Noies: 96,9%

Edat

17 anys: 17,20%
18 anys: 29,80%
19 anys: 17,00%
20 anys: 10,60%
21 anys: 2,10%
22 anys: 2,10%
23 anys: 4,20%
24 anys o més: 17,00%
No contesta: —

Cal destacar el grup de més de 23 anys que és tan nombrós com els de 17 i 19 d'anys, els quals juntament amb el de 18 constitueixen, lògicament, la majoria.

Activitat

Només estudien: 56,3%
Estudien i treballen: 43,7%

Procedència escolar

COU: 65,6%
FP: 21,9%
Altres: 4,7%
No contesten: 7,8%

La majoria d'alumnes procedeixen de COU.

Preferències acadèmiques

Han escollit com a primera carrera:

Infermeria: 87,7%
Altres estudis: 12,3%

Indicadors culturals

Lectura de llibres:

5 llibres/mes: —
4 llibres/mes: —
3 llibres/mes: 4,1%
2 llibres/mes: 8,1%
1 llibre/mes: 40,8%
Sense hàbit mensual de lectura: 46,9%

Diaris i revistes:

Diaris d'informació general: un 73,5% dels alumnes els llegeixen.
Diaris esportius: els llegeixen un 6,1% de l'alumnat.
Revistes culturals i científiques: un 57,1% les llegeixen habitualment.

TV:

Telenotícies: un 71,1% el veuen regularment.
Pel·lícules: un 77,8%.
Debats: un 17,8%.
Esportius: un 6,7%.
Programes culturals: un 26,7%.

Procedència geogràfica:

Alt Empordà:	1,56%
Anoia:	1,56%
Bages:	12,55%
Baix Empordà:	1,56%
Baix Llobregat:	3,10%
Barcelonès:	18,70%
Berguedà:	3,10%
Garrotxa:	3,10%
Gironès:	3,10%
Maresme:	3,10%
Osca:	1,56%
Osona:	25,00%
Ripollès:	1,56%
Segrià:	4,69%
Vallès Occidental:	3,10%
Vallès Oriental:	10,90%
No contesta:	1,56%

Els alumnes procedents d'Osona i del Barcelonès representen el 43,7% del total. Si a aquestes comarques hi afegim els alumnes que viuen al Vallès Oriental i al Bages, arribem al 67,15%. El 32% restant es dispersa amb percentatges que van de l'1,56% al 4,69%.

1. Osona: 25 %
2. Bages: 12'55 %
3. Vallès Oriental: 10'9 %
4. Barcelonès: 18'7 %

COL·LECCIÓ SALUT

La col·lecció Salut d'Eumo Editorial, dirigida per Miquel Ylla i M. Carme Vilà de l'Escola Universitària d'Infermeria Osona, és possiblement l'única col·lecció de temes de salut de nivell universitari que es publica en català, la qual cosa ja evidencia que no tot són flors i violes en aquest camp i en aquesta llengua. I és que Salut és una col·lecció amb ànsia de normalitat en un terreny encara difícil i rigorosa pel que fa al tractament dels temes, dues qualitats que cal tenir ben presents.

La col·lecció Salut ha publicat ja quatre llibres, dos dedicats bàsicament a atendre la persona malalta que arriba als darrers dies i dirigits al lector més especialitzat, professionals i estudiants de Ciències de la Salut i al lector interessat en el tema, i dos que poden abastar també un públic molt més heterogeni ja que tracten un tema molt més ampli com és el de l'alimentació, en un cas pensant en la maternitat i els nadons, que requereixen una alimentació específica, i en l'altre pensant en els adults en general. Els títols són: *Terapèutica del pacient amb càncer terminal*, de Robert G. Twycron i Sylvia A. Lack; *Morir en la tendresa*, de Christiane Jomain; *Alimentació materno-infantil*, de Pilar Cervera, i *Gastronomia i dietètica per a col·lectivitats*, d'Assumpta Miralpeix i Josepa Quer.

Aquest darrer acaba d'aparèixer aquest mes de maig i és de primer interès per a totes aquelles persones que estan al càrrec d'una cuina col·lectiva, com ara escoles, hospitals, empreses... Però és evident que tot allò que és cert per als molts també ho és per als pocs; la diversificació alimentària, la varietat de plats, els principis nutricionals, etc. han de presidir igualment la cuina familiar i, naturalment, la cuina individual. Que ningú no es refreni, doncs, de llegir el llibre pel mot «Col·lectivitats» del títol: al capdavant, tots, un per un, formem la col·lectivitat.

